

## **Sprawozdanie z działalności Fundacji Vis Maior za rok 2021**

### **Nazwa i dane adresowe Fundacji:**

Fundacja Vis Maior  
ul. Bitwy Warszawskiej 1920 roku 10  
02-366 Warszawa  
Numer NIP: 525 225 35 42  
Data wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym: 24.10.2002 r.  
Numer KRS: 0000136590  
Data uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego 28.10.2008 r.  
Numer REGON: 015278749

W okresie sprawozdawczym Fundację reprezentował zarząd w składzie:

Jolanta Kramarz – Prezes Fundacji;  
Magdalena Raczyńska – Wiceprezes Fundacji;  
Anna Miętus – Członek Zarządu;  
Jerzy Dżoga – Członek Zarządu;  
Dariusz Kupiecki – Członek Zarządu.

Rada Fundacji działała w składzie:

Andrzej Matuszyński – Przewodniczący Rady;  
Aneta Lejman – Członek Rady.

Dnia 17 maja rezygnację z funkcji Wiceprezesa Fundacji złożyła Magdalena Raczyńska, natomiast od 30 listopada funkcję Członka Rady przestała pełnić Aneta Lejman.

### **Cele Fundacji:**

1. Przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji wobec osób niepełnosprawnych oraz pomoc im i ich rodzinom w pokonywaniu ograniczeń związanych z niepełnosprawnością.
2. Włączanie społeczne osób niepełnosprawnych.
3. Propagowanie aktywności osób niepełnosprawnych, w szczególności w życiu publicznym, społecznym i zawodowym.
4. Kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.
5. Propagowanie dostępności przestrzeni, transportu, informacji i komunikacji oraz idei projektowania uniwersalnego.

## **Cele te Fundacja realizuje poprzez:**

### I. Działalność nieodpłatna:

1. Organizowanie i prowadzenie psychoterapii, socjoterapii, profilaktyki społecznej oraz poradnictwa psychologicznego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
2. Prowadzenie doradztwa prawnego w zakresie problematyki dotyczącej niepełnosprawności;
3. Prowadzenie pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego;
4. Prowadzenie kampanii informacyjnych z wykorzystaniem środków masowego przekazu;
5. Działania na rzecz wdrażania w Polsce Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, dokumentów Rady Europy oraz Unii Europejskiej dotyczących osób niepełnosprawnych, monitorowanie ich wdrażania, upowszechniania wiedzy o nich;
6. Monitorowanie działań organów władzy publicznej w zakresie realizacji wolności i praw osób niepełnosprawnych oraz ochrony ich interesów;
7. Prowadzenie działalności naukowo-badawczej, w tym analiz, ekspertyz i programów działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
8. Organizowanie seminariów, konferencji, szkoleń i warsztatów skierowanych do osób niepełnosprawnych i/lub dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością;
9. Utrzymywanie kontaktów z instytucjami działającymi zarówno w kraju, jak i za granicą, których doświadczenia mogą służyć realizowaniu celów Fundacji;
10. Wydawanie publikacji drukowanych, elektronicznych oraz w innych formach;
11. Promowanie i wspomaganie edukacji osób niepełnosprawnych, szczególnie w szkołach ogólnodostępnych;
12. Promowanie korzystania z pomocy psów asystujących poprzez przeprowadzanie akcji informacyjnych, szkolenie przyszłych właścicieli, ich bliskich i wolontariuszy, a także przygotowywanie do pracy psów asystujących;
13. Wspieranie instytucji prowadzących działania zbliżone do tych, które realizuje Fundacja Vis Maior, a szczególnie związanych ze szkoleniem psów asystujących;
14. Pomoc społeczna polegająca na świadczeniu osobom fizycznym, zakwalifikowanym do realizowanych przez Fundację programów, wsparcia

finansowego i rzeczowego związanego z posiadaniem i szkoleniem psa asystującego;

15. Organizowanie i prowadzenie obozów oraz turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, a także ich rodzin;
16. Dbanie o rozwój kultury fizycznej osób niepełnosprawnych poprzez turystykę i organizowanie imprez sportowych;
17. Umożliwianie zaspokajania potrzeb duchowych i religijnych osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom przez organizowanie rekolekcji, pielgrzymek, współpracę ze związkami wyznaniowymi;
18. Rozwijanie umiejętności artystycznych osób niepełnosprawnych oraz wspieranie ich aktywności w różnych dziedzinach życia kulturalnego;
19. Podejmowanie działań zmierzających do stworzenia infrastruktury rehabilitacyjnej, edukacyjnej oraz socjalnej, a w tym organizowanie i prowadzenie ośrodków wypoczynkowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin.

## II. Działalność odpłatna:

1. Organizowanie i prowadzenie psychoterapii, socjoterapii, profilaktyki społecznej oraz poradnictwa psychologicznego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
2. Prowadzenie doradztwa prawnego w zakresie problematyki dotyczącej niepełnosprawności;
3. Prowadzenie kampanii informacyjnych z wykorzystaniem środków masowego przekazu;
4. Działania na rzecz wdrażania w Polsce Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, dokumentów Rady Europy oraz Unii Europejskiej dotyczących osób niepełnosprawnych, monitorowanie ich wdrażania, upowszechniania wiedzy o nich;
5. Monitorowanie działań organów władzy publicznej w zakresie realizacji wolności i praw osób niepełnosprawnych oraz ochrony ich interesów;
6. Prowadzenie działalności naukowo-badawczej, w tym analiz, ekspertyz i programów działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
7. Organizowanie seminariów, konferencji, szkoleń i warsztatów skierowanych do osób niepełnosprawnych i/lub dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością;

8. Utrzymywanie kontaktów z instytucjami działającymi zarówno w kraju, jak i za granicą, których doświadczenia mogą służyć realizowaniu celów Fundacji;
9. Wydawanie publikacji drukowanych, elektronicznych oraz w innych formach;
10. Promowanie i wspomaganie edukacji osób niepełnosprawnych, szczególnie w szkołach ogólnodostępnych;
11. Promowanie korzystania z pomocy psów asystujących poprzez przeprowadzanie akcji informacyjnych, szkolenie przyszłych właścicieli, ich bliskich i wolontariuszy, a także przygotowywanie do pracy psów asystujących;
12. Wspieranie instytucji prowadzących działania zbliżone do tych, które realizuje Fundacja Vis Maior, a szczególnie związanych ze szkoleniem psów asystujących;
13. Organizowanie i prowadzenie obozów oraz turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, a także ich rodzin;
14. Dbanie o rozwój kultury fizycznej osób niepełnosprawnych poprzez turystykę i organizowanie imprez sportowych;
15. Umożliwianie zaspokajania potrzeb duchowych i religijnych osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom przez organizowanie rekolekcji, pielgrzymek, współpracę ze związkami wyznaniowymi;
16. Rozwijanie umiejętności artystycznych osób niepełnosprawnych oraz wspieranie ich aktywności w różnych dziedzinach życia kulturalnego;
17. Podejmowanie działań zmierzających do stworzenia infrastruktury rehabilitacyjnej, edukacyjnej oraz socjalnej, a w tym organizowanie i prowadzenie ośrodków wypoczynkowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin.

### **Opis działalności statutowej:**

Posiedzenia Zarządu odbywały się co tydzień, a czasem nawet częściej. Członkowie Zarządu pozostawali ze sobą w stałym kontakcie (z uwagi na pandemię Covid-19 w przeważającym stopniu był to kontakt zdalny) i w razie potrzeby konsultowali sprawy związane z działalnością Fundacji. Wszelkie zaistniałe wątpliwości wyjaśniano na bieżąco. Dzięki temu działania Fundacji były spójne i dynamiczne.

### Spotkania dotyczyły:

- bieżącej działalności Fundacji oraz realizowanych projektów,
- sposobów wydatkowania funduszy otrzymanych ze środków publicznych i darowizn,

- zasad współpracy z instytucjami oraz firmami realizującymi cele podobne do tych, jakie stawia sobie Fundacja,
- zasad współpracy z władzami terytorialnymi i organizacjami pozarządowymi, kreowania wizerunku Fundacji i promowania jej działań,
- akcji jednoprocetowej,
- uczestnictwa Fundacji w projekcie dotyczącym budowy kompleksowego systemu szkolenia psów przewodników i udostępniania ich osobom niewidomym, pozyskiwania nowych współpracowników,
- współpracy z wolontariuszami.

## **I. Promowanie i wspieranie aktywności osób z dysfunkcją wzroku**

### **1. Informowanie o działalności Fundacji**

Zawsze staramy się, żeby osoby niewidome i słabowidzące były na bieżąco z tym, co się dzieje w Fundacji i z jakiego rodzaju wsparcia mogą skorzystać.

Co miesiąc ok. 700 osób otrzymywało informacje o jej działaniach za pośrednictwem newslettera. Ponad 3000 osób mogło zapoznać się z aktualną ofertą poprzez nową stronę internetową Fundacji, działającą od września 2021 r. Zarejestrowaliśmy też wzrost odwiedzin na facebookowym profilu Fundacji wynoszący 260% w stosunku do roku poprzedzającego.

### **2. Projekt aPSYstent**

aPSYstent, to projekt, którego pełna nazwa brzmi „Budowa kompleksowego systemu szkolenia i udostępniania osobom niewidomym psów przewodników oraz zasad jego finansowania”. Jest realizowany w ramach Osi Priorytetowej IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, działania 4.1 Innowacje społeczne Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, na lata 2014 – 2020. Całkowita wartość projektu dla Fundacji Vis Maior wynosi 3 618 808,00 zł. Projekt stanowi część rządowego programu „Dostępność Plus”; jego celem jest umożliwienie pełnego włączenia społecznego osób z niepełnosprawnością wzroku.

Projekt jest realizowany w Partnerstwie z organizacjami pozarządowymi, tzn. z Fundacją „Pies Przewodnik”, Fundacją na rzecz Osób Niewidomych Labrador Pies Przewodnik i Polskim Związkiem Niewidomych oraz z PFRON-em, który pełni rolę Lidera. Projekt trwa od marca 2019 roku do września 2023 roku.

Głównym celem jest opracowanie i przetestowanie kompleksowego systemu służącego zapewnieniu osobom niewidomym dostępu do psów przewodników. Projekt jest innowacyjny,

a wypracowane zmiany będą miały charakter systemowy. Dotychczas nie ma w Polsce jednolitego programu szkolenia i postępowania z psami przewodnikami w całym cyklu ich życia. Brakuje też stabilnych mechanizmów finansowania tej formy pomocy osobom niewidomym. Projekt jest częścią rządowego programu „Dostępność Plus”; jego celem jest umożliwienie pełnego włączenia społecznego osób z niepełnosprawnością wzroku.

Poza wypracowanymi systemowymi rozwiązaniami, bezpośrednim rezultatem projektu będzie wyszkolenie przez Partnerów 48 psów przewodników i przekazanie ich osobom niewidomym. Aby zwiększyć dostępność tego rodzaju wsparcia, niezbędne jest szkolenie kadry, która zapewni wzrost liczby psów przewodników. W tym celu w ramach projektu zostanie wyszkolonych 16-tu aplikantów, którzy uzyskają uprawnienia młodszych trenerów. Program szkoleniowy dla kadry umożliwi także zdobycie nowych umiejętności i wzrost kompetencji instruktorów zatrudnionych w projekcie.

Poza swoim głównym celem, projekt stwarza możliwość rozwoju organizacji, jej struktur i obszarów różnych działań. Dotyczy to między innymi stworzenia systemu wolontariatu w Fundacji oraz opracowania systemu fundraisingu, zapewniającego różnicowanie źródeł finansowania organizacji. Projekt stwarza też możliwość usystematyzowania działań związanych z przekazywaniem psów przewodników osobom niewidomym. W ramach realizowanych działań w projekcie, w 2021 roku zatrudniliśmy pracownika na stanowisku koordynatora ds. przekazywania psów przewodników.

Projekt jest realizowany zgodnie z harmonogramem.

W 2021 roku były kontynuowane działania w ramach zadania II. W tym czasie prowadziliśmy m.in. podstawowe i specjalistyczne szkolenia przyszłych psów przewodników, szkoliliśmy aplikantów na trenerów, rekrutowaliśmy wolontariuszy, zarówno rodziny zastępcze dla przyszłych psów przewodników, jak i wolontariuszy wspierających, którzy świadczyli swoje usługi fotograficzne i wsparcia we wprowadzaniu danych psów do projektowej bazy. Aplikanci uczestniczyli w praktycznej części procesu edukacyjnego, polegającym na indywidualnym wyszkoleniu psów, pod okiem instruktorek. Szkolenia są kontynuowane w 2022 roku. W połowie 2021 roku zrekrutowaliśmy kolejne trzy aplikantki. Brały one udział w szkoleniu podstawowym, w ramach którego uczestniczyły w zajęciach teoretycznych z zakresu m.in. tyflogologii, kynologii, orientacji przestrzennej i weterynarii. Obserwowały także zajęcia wolontariuszy z psami prowadzone przez trenerkę rodzin zastępczych. Po zakończeniu szkolenia teoretycznego, rozpoczęły indywidualne szkolenie psów pod okiem instruktorek, które kontynuują w 2022 roku.

Wiosną rozpoczęliśmy przekazywanie psów przewodników osobom niewidomym. Kandydaci ubiegający się o psy brali udział w procesie rekrutacyjnym, na który w zależności od statusu kandydata, składały się m.in. kwalifikacja zaawansowana (spotkanie z psychologiem, instruktorem orientacji przestrzennej i instruktorem psów przewodników) i szkolenie podstawowe. Do kandydatów, którzy pozytywnie przeszli proces rekrutacyjny, były dopasowywane psy, a następnie brali oni udział w praktycznym szkoleniu i egzaminie, zakończonym otrzymaniem psa. W 2021 przekazaliśmy łącznie 9 psów.

W tym roku kupiliśmy kolejnych 9 psów w celu szkolenia ich do roli psów przewodników. Wszystkie trafiły do domów wolontariuszy (rodzin zastępczych), gdzie zdobywały nowe umiejętności pod okiem instruktorek. W ciągu roku instruktorki realizowały indywidualne zajęcia z wolontariuszami i ich psami w ramach socjalizacji i nauki podstawowych czynności związanych z codziennym życiem psów. Psy ze swoimi opiekunami uczestniczyły także w zajęciach grupowych prowadzonych przez trenera rodzin zastępczych. Starsze psy sukcesywnie trafiały do aplikantów, którzy pod okiem instruktorów, prowadzili szkolenie specjalistyczne.

Wszystkie działania projektowe są kontynuowane w 2022 roku, zgodnie z harmonogramem.

### **3. Projekt „Wizyty domowe – biała laska, pies przewodnik, nowe technologie”**

Dofinansowany ze środków PFRON, a jego całkowity koszt wynosi 154 660,25 zł. Projekt rozpoczął się 1 kwietnia 2020 i trwał do 31 marca 2021.

W projekcie wzięło udział 45 osób z całej Polski.

Uczestnicy mieli do dyspozycji 18 godzin, które mogli wykorzystać na jeden, dwa lub trzy rodzaje zajęć. To uczestnik decydował ile godzin wykorzysta i jakie zagadnienia będą poruszane na zajęciach.

Zajęcia z orientacji przestrzennej i z psem przewodnikiem realizowane były w miejscu zamieszkania kursanta. Dzięki takiemu rozwiązaniu osoby mogły szkolić się w znanym sobie otoczeniu, co miało ogromny wpływ na poczucie bezpieczeństwa kursanta. Stres i niepokój pojawiający się zazwyczaj w miejscach nowych i nieznanych, ograniczony był do minimum, przez co kursanci mogli bardziej skupić się na poznawaniu tras, szukaniu punktów orientacyjnych i na samej technice poruszania się z białą laską lub z psem przewodnikiem. Ponadto podczas zajęć trenowane były trasy, po których kursanci poruszają się na co dzień, a to z kolei podnosiło ich pewność siebie i poczucie samodzielności.

Zajęcia z nowych technologii odbywały się zdalnie. Podczas indywidualnej rozmowy instruktor mógł ocenić umiejętności uczestnika, a także poznać jego potrzeby. Na tej podstawie następnie dostosowywał poziom szkolenia i skupiał się wyłącznie na zagadnieniach, które interesowały kursanta. Forma zdalna zajęć znosiła również konieczność przebywania instruktora i kursanta przez kilka godzin w jednym pomieszczeniu, co w okresie pandemii było ryzykowne.

Ponadto, każdy uczestnik objęty był wsparciem polegającym na poznaniu i określeniu jego potrzeb rozwoju posiadanych umiejętności. Dzięki temu można było właściwie określić rodzaj zajęć, a także odpowiednio dopasować instruktora do kursanta.

Stały kontakt z uczestnikami pozwalał natomiast na bieżąco odpowiadać na ich potrzeby.

W okresie sprawozdawczym kontynuowane były działania zapoczątkowane w roku 2020. Ze wsparcia skorzystało więc pozostałe 7 osób.

Przeprowadzono też rozmowy ze wszystkimi uczestnikami, podczas których sprawdzano postępy i ustalano, czy konieczne jest dalsze wsparcie w obszarach objętych projektem.

#### **4. Projekt „Wybierz Samodzielność 2018”**

To projekt wieloletni dofinansowany ze środków PFRON. Trwał od 1 kwietnia 2018 do 31 marca 2021. Całkowita wartość projektu to 285 657,12 zł.

Od 1 kwietnia 2020 r. do 31 marca 2021 r. trwał jego trzeci etap, w którym wzięło udział 40 osób z województwa mazowieckiego.

Celem projektu było usamodzielnianie osób z niepełnosprawnością wzroku, poprawa ich mobilności, a także zwiększenie dostępu do wiedzy o nowych technologiach.

Uczestnicy mogli skorzystać z indywidualnych zajęć z orientacji przestrzennej, bezwzrokowej obsługi komputera i smartfonu, wsparcia technicznego, z wizażu i stylizacji oraz z wykonywania codziennych czynności.

Zajęcia z orientacji przestrzennej dawały uczestnikom poczucie bezpieczeństwa i niezależności, co miało znaczny wpływ na ich pewność siebie. Wiedza dotycząca technik bezpiecznego poruszania się z białą laską, pozwalała uczestnikom przemieszczać się nie tylko pieszo, ale również korzystać z komunikacji miejskiej.

Możliwość skorzystania z zajęć z bezwzrokowej obsługi komputera i smartfonu pozwalała kursantom zgłębić wiedzę dotyczącą nowych technologii. Podczas szkolenia uczestnicy nauczyli się bezwzrokowego pisania na klawiaturze, korzystania z przeglądarki internetowej, a także poznali aplikacje, które ułatwiają codzienne funkcjonowanie.

Mogli też liczyć na wsparcie techniczne tj. pomoc w doborze sprzętu do potrzeb i w jego przygotowaniu do pracy (instalacja oprogramowania, konfiguracja).

Zajęcia z czynności dnia codziennego rozwinęły u uczestników projektu umiejętności, które są niezbędne do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego.

W ramach projektu przewidziano także zajęcia z wizażu i stylizacji, podczas których uczestniczki dowiedziały się jak zadbać o swoją garderobę, jak dobrać strój do konkretnej okazji. Uczyły się również jak robić makijaż. W czasie indywidualnych spotkań ze stylistką mogły dokonać przeglądu własnej szafy oraz wybrać się na zakupy kosmetyków i ubrań.

Dzięki tym zajęciom, podczas trwania projektu uczestnicy mogli również skorzystać z zajęć z języka angielskiego na poziomie podstawowym i średniozaawansowanym. Były



one dostosowane do potrzeb osób z dysfunkcją wzroku. Zajęcia takie są szczególnie cenne, ponieważ osobom niewidomym i słabowidzącym trudno jest znaleźć kursy językowe, z których mogłyby w pełni skorzystać właśnie ze względu na problemy z dostępnością wykorzystywanych materiałów czy samego przebiegu zajęć.

Wszyscy uczestnicy przez cały czas jego trwania mogli korzystać z pomocy asystentów, czyli osób, które wspierają uczestników w docieraniu do różnych miejsc, wypełnianiu dokumentacji, itp. Jest to bardzo ważne na początkowym etapie rehabilitacji, gdyż wielu osobom trudno jest ją rozpocząć właśnie z powodu kłopotów z samodzielnym przemieszczaniem się i wypełnianiem różnego rodzaju dokumentacji.

Bardzo duże znaczenie miało także wsparcie psychologa. Każdy z uczestników projektu korzystał z jego pomocy zarówno na początku, jak i na końcu swojego udziału w projekcie. Pierwsza z rozmów miała na celu określenie potrzeb, druga zaś – ocenę postępów i udzielenie wskazówek, co do dalszej rehabilitacji uczestnika.

## **5. Projekt „Wybierz Samodzielność 2021”**

Projekt ten jest projektem wieloletnim, dofinansowanym ze środków PFRON. Całkowita wartość projektu wynosi 404 909,40 zł.

Trwa od 1 kwietnia 2021 r. do 31 marca 2024 r.

W roku sprawozdawczym trwał jego pierwszy etap, który zakończy się 31 marca 2022 r.

Wzięło w nim udział 45 osób z województwa mazowieckiego.

Celem projektu jest usamodzielnianie osób niewidomych poprzez poprawę ich mobilności, zwiększenie dostępu do wiedzy o nowych technologiach, a także poprzez wsparcie asystentów i psychologa. Uczestnicy skorzystali z indywidualnych zajęć z orientacji przestrzennej, bezwzrokowej obsługi komputera i smartfonu, a także z wykonywania codziennych czynności.

Każdy uczestnik przed rozpoczęciem zajęć, został objęty wsparciem mającym na celu rozpoznanie jego potrzeb i właściwe dobranie zajęć oraz instruktora. Osoba odpowiedzialna za ten rodzaj wsparcia pozostawała w stałym kontakcie z uczestnikami po to, by reagować na potrzeby pojawiające się w trakcie realizacji projektu.

Na zajęciach z orientacji przestrzennej uczestnicy uczyli się technik bezpiecznego poruszania się zarówno po chodnikach i przejściach dla pieszych, jak i korzystania z komunikacji miejskiej. Indywidualne podejście do kursanta pozwalało na dostosowanie dynamiki zajęć do jego potrzeb, co miało wpływ na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i pewności siebie wśród uczestników.

Zajęcia z nowych technologii podzielone były na dwa poziomy zaawansowania.

Uczestnicy zajęć grupowych na poziomie podstawowym uczyli się bezwzrokowego pisania na klawiaturze, poznali skróty ułatwiające korzystanie z czytników ekranu, a także zgłębili wiedzę dotyczącą obsługi podstawowych programów komputerowych, co stanowi fundament do dalszej nauki.

Zajęcia indywidualne na poziomie średniozaawansowanym pozwalały uczestnikom szkolić się w tematach dla nich najważniejszych i poszerzać wiedzę w konkretnych obszarach.

Dzięki wsparciu technicznemu, udzielonemu przed rozpoczęciem zajęć, ich sprzęt był przygotowany do pracy i dostosowany do ich potrzeb.

Szkolenia z czynności dnia codziennego rozwinęły u uczestników umiejętności niezbędne do samodzielnego funkcjonowania i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Nie każda osoba niewidoma ma w swoim otoczeniu kogoś, kto odpowiednio doradzi w kwestii doboru stroju czy fryzury, nie narzucając przy okazji własnego zdania. Dlatego bardzo dużym powodzeniem, podobnie jak w poprzednim projekcie, cieszyły się zajęcia z wizażu i stylizacji. Dzięki nim uczestniczki poczuły się bardziej atrakcyjne i pewne siebie.

Ważnym elementem projektu była możliwość nauki języka angielskiego na poziomie podstawowym i średniozaawansowanym. Osobom z dysfunkcją narządu wzroku trudno jest znaleźć zajęcia, które są przystosowane do ich potrzeb, dlatego tak ważne było dla nas stworzenie warsztatów, które będą je zaspokajały. Doświadczeni lektorzy bazowali na materiałach, które dostępne były w brajlu lub z powiększonym drukiem. Dzięki temu bez przeszkód mogły je odczytać osoby z dysfunkcją narządu wzroku.

Bardzo ważna, na początkowym etapie rehabilitacji, jest pomoc w docieraniu na zajęcia, a także w wypełnianiu dokumentacji. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom zapewniliśmy uczestnikom pomoc asystentów.

Niebagatelną rolę miało wsparcie psychologa. Polegało ono na zdiagnozowaniu potrzeb uczestników i wspólnym ustaleniu co pomogłoby im w jeszcze większym usamodzielnieniu się i lepszym radzeniu sobie w sytuacji utraty lub pogorszenia się wzroku.

## **6. Kurs na samodzielność 2021**

Projekt dofinansowany jest ze środków PFRON i realizowany od 1 marca 2021 r. do 31 marca 2022 r.

Jego celem jest nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania osób niewidomych zarówno w codziennej aktywności, jak i funkcjonowaniu zawodowym i społecznym.

Projekt kontynuuje działania podejmowane w poprzednich latach w zakresie rehabilitacji, która jest bazą wyjściową do aktywnego życia bez wzroku lub ze szczątkowym widzeniem.

W projekcie wzięło udział łącznie 80 osób, a całkowity jego koszt wyniósł 803 713,83 zł.

Projekt podzielono na trzy etapy.

W roku sprawozdawczym zrealizowano pierwszy z nich obejmujący rehabilitację podstawową, drugi obejmujący zajęcia na poziomie średniozaawansowanym i rozpoczęto realizację trzeciego etapu, czyli przeprowadzenie tzw. Wizyt domowych.

1 sierpnia 2021 roku rozpoczęło się szkolenie na poziomie podstawowym dla 16 beneficjentów ostatecznych.

Podczas czterotygodniowego zjazdu uczestnicy nabywali umiejętności bezpiecznego poruszania się przy pomocy białej laski, bezwzrokowej obsługi komputera i smartphona, samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego, wizażu i stylizacji, a także czytania i pisanja brajlem. Dodatkowo każda osoba objęta była wsparciem psychologa, które jest niezbędne na tym etapie usamodzielniania. Przed zajęciami kursanci uczestniczyli w gimnastyce, natomiast wieczorami oraz w niedzielę odbywały się grupowe wyjścia na spacer z instruktorami orientacji przestrzennej lub zajęcia kulturalno-rozwojowe, np.: spotkanie z przedstawicielami biblioteki, warsztaty żywej historii, warsztaty bębniarskie, wieczory filmowe. We wszystkich zajęciach uczestnikom towarzyszyli wolontariusze, którzy czuwali nad bezpieczeństwem i w każdej chwili służyli pomocą.

Szkolenie zakończyło się 28 sierpnia 2021 roku. Spośród uczestników szkoły letniej wybrano 8 osób, które najbardziej efektywnie wykorzystały czas kursu, zrobiły największe postępy w rehabilitacji i dzięki temu zostały zakwalifikowane na zaawansowane szkolenie weekendowe.

W terminie 24 – 27 września 2021 r. odbyło się pierwsze szkolenie z zakresu rehabilitacji zaawansowanej dla dwóch grup po 8 osób. Uczestnicy brali udział w zajęciach z orientacji przestrzennej, bezwzrokowej obsługi komputera i smartfonu, zajęciach z czynności dnia codziennego, psychologicznych, 2-godzinnym wykładzie dotyczącym dostępności różnych aplikacji (np. bankowych) oraz w zajęciach integracyjnych. W sobotę i niedzielę odbywały się również spacer wieczorne, podczas których beneficjentom ostatecznym towarzyszyli instruktorzy orientacji przestrzennej, tyflopomagodzy i wolontariusze.

Podobnie jak w trakcie trwania szkoły letniej – asystenci wspierali beneficjentów w dotarciu do miejsca szkolenia oraz na dworzec ostatniego dnia kursu, a wolontariusze – w czynnościach samoobsługowych, podczas spożywania posiłków i w docieraniu na zajęcia.

Analogiczne, weekendowe szkolenia z zakresu rehabilitacji zaawansowanej odbyły się w następujących terminach: 22-25 października, 19-22 listopada oraz 10-13 grudnia 2021 r. W

każdym z nich wzięły udział 2 grupy po 8 beneficjentów ostatecznych, z tym, że w październiku połowę kursantów stanowili uczestnicy szkoły letniej.

W październiku rozpoczęła się realizacja zajęć w ramach wizyt domowych dla wszystkich uczestników szkoły letniej oraz zjazdów weekendowych. Kursanci wzięli udział w zajęciach z orientacji przestrzennej w miejscu zamieszkania lub innym wskazanym przez siebie oraz zdalnych zajęciach z nowych technologii.

W grudniu dokonano ostatecznej rekrutacji ośmiu osób, które nie uczestniczyły w podstawowym kursie latem ani w żadnym z weekendowych kursów zaawansowanych, ale otrzymały po 8 godzin zdalnego szkolenia z bezwzrokowej obsługi komputera/smartfonu, po 2 godziny zdalnego wsparcia technologicznego oraz po 16 godzin orientacji przestrzennej w miejscu zamieszkania.

Wszystkie działania kontynuowane są w kolejnym roku.

## **7. Wzmocnienie kompetencji wizualnych organizacji osób niewidomych w komunikacji ze społeczeństwem**

Projekt trwa od 1 sierpnia 2020 r. do 30 listopada 2022 r. i prowadzony jest we współpracy z Fundacją Pies Przewodnik.

Dofinansowany jest z Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Całkowity jego koszt wyniesie 263 180,00 zł.

Projekt polega na wzmocnieniu potencjału posiadanego przed Fundacją Vis Maior i Fundacją „Pies przewodnik” w efektywnym komunikowaniu się ze społeczeństwem.

Celem projektu jest poprawa komunikacji wizualnej, estetyki oraz unowocześnienie metod komunikacji zgodnie z aktualnymi trendami i przyzwyczajeniami społecznymi, jak również dostosowanie zajmowanych pomieszczeń zarówno do przyjmowania osób z zewnątrz, jak i do kontaktu z osobami o innych niepełnosprawnościach, głównie niedowidzących i z niepełnosprawnością motoryczną.

W roku sprawozdawczym, w projekcie zrealizowaliśmy następujące działania:

### **1. Utworzenie katalogu gotowych rozwiązań wizualno-graficznych i wzorców (szablonów)**

Działanie było wykonywane w roku projektowym 2020 i kontynuowane w 2021. W ramach prac wykonaliśmy szablony: newslettera, prezentacji Power Point, papieru firmowego, papieru z podziękowaniami dla wolontariuszy, dyplomu ukończenia szkolenia, a także: stopki do e-maila i wizytówki. Wyprodukowaliśmy również 4 klipy filmowe.

2. Przebudowa serwisów internetowych - [www.fundaciavismaior.pl](http://www.fundaciavismaior.pl) i [www.piesprzewodnik.org.pl](http://www.piesprzewodnik.org.pl).

### 3. Poradnik

W 2021 roku rozpoczęliśmy przygotowania do wydania Poradnika dla osób tracących wzrok. Zaprojektowaliśmy układ publikacji i tematykę poszczególnych rozdziałów oraz przypisaliśmy do poszczególnych części propozycje autorstwa rozdziałów.

### 4. Przystosowanie siedziby dla niesprawnych motorycznie, słabowidzących oraz podniesienie standardu

W roku sprawozdawczym skontaktowaliśmy się z dysponentem lokalu (Zakład Gospodarowania Nieruchomościami w dzielnicy Ochota m. st. Warszawy), zgłaszając prace remontowe zaplanowane na rok 2022.

## **8. Projekt „Joga w okularach”**

Projekt grantowy „Innowacje na ludzką miarę 2. Wsparcie w rozwoju mikroinnowacji w obszarze włączenia społecznego”, realizowany przez Fundację Stocznia i Gminę Miasto Gdynia (nr POWR.04.01.00-00-I110/19) w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt trwa od 1 września 2021 do 15 maja 2022, a jego całkowity koszt wynosi 53 757 zł.

To projekt wspólnych praktyk osób widzących i niewidomych.

Jego celem jest popularyzowanie aktywności fizycznej i praktykowania jogi przez osoby z dysfunkcją wzroku.

Joga jest doskonałym sposobem na aktywizację i poprawę kondycji osób niewidomych. Jest systemem powtarzalnym i podstawowym dla innych rodzajów terapii i rehabilitacji ruchowej. Wiemy, że nawet osoby widzące, które ćwiczą jogę, na pewnym etapie praktykują ją z zamkniętymi oczami, więc joga naturalnie otwiera się na osoby niewidome. Jednak jako oferta skierowana dla osób, które nie widzą, wymaga większego wysiłku ze strony instruktorów na początkowym etapie nauki.

Na starcie projektu przeprowadziliśmy rekrutację szkół jogi, które gotowe były testować innowację. Następnie, w zrekrutowanych szkołach przeprowadzono warsztaty, podczas których pracownicy dowiedzieli się, w jaki sposób komunikować się z osobami z dysfunkcją wzroku, a także jak przystosować szkoły, by stały się dostępne dla tego typu klientów.

Zbadaliśmy też o dostępność cyfrową i architektoniczną szkół, a następnie sporządziliśmy listę zaleceń, które wprowadzone w życie, poprawią ich dostępność.

Równoległe do tych działań odbywało się tworzenie strony internetowej [www.jogawokularach.pl](http://www.jogawokularach.pl). Nagrano podcasty z treningami jogi, a także filmy, które w szczegółowy sposób wyjaśniają wszystkie pozycje – asany. Stworzono listę adresów przeszkolonych przez nas warszawskich szkół jogi wraz z krótkimi opisami, dzięki czemu mieszkańcy Stolicy bez trudu znajdą miejsce odpowiednie dla siebie. Materiały systematycznie wprowadzano na stronę projektu.

Przez cały ten czas utrzymywaliśmy stały kontakt ze szkołami i osobami zainteresowanymi innowacją i staraliśmy się na bieżąco odpowiadać na ich potrzeby.

## **II. Promowanie pozytywnych postaw wobec osób niewidomych i słabowidzących**

### **1. Wolontariat**

W 2021 roku w działaniach Fundacji Vis Maior zaangażowanych było 61 wolontariuszy. Odegrali oni niezwykle ważną rolę we wspieraniu aktywności osób z dysfunkcją wzroku, przygotowywali prezentacje na szkolenia i konferencje, wspierali w przygotowaniu kampanii 1% i prowadzeniu fanpage'a Fundacji na portalu społecznościowym Facebook oraz w kontakcie z mediami. Byli zaangażowani w działania projektowe, np. szkolenia w ramach Kursu na samodzielność, aktywizującego osoby niewidome po utracie wzroku (26 wolontariuszy). W ramach projektu „aPSYstent” 31 wolontariuszy zaangażowało się w wychowanie przyszłych psów przewodników i opiekę nad nimi.

Wspierało nas również dwóch niewidomych wolontariuszy, którzy w swoich miejscowościach pełnili rolę ambasadorów Vis Maior. Biorąc udział w lokalnych wydarzeniach i szkoleniach oraz reprezentując Fundację w mediach.

### **2. Promocja działalności Fundacji Vis Maior oraz aktywności osób niewidomych**

Fundacja Vis Maior promowała zarówno swoją działalność, jak i aktywność osób niewidomych poprzez:

- Informowanie zarówno osób widzących, jak i tych z dysfunkcją wzroku o działaniach Fundacji;
- Prezentowanie pomocy ułatwiających życie osobom niewidomym i słabowidzącym;
- Informowanie o możliwościach, jakie daje osobie niewidomej współpraca z psem przewodnikiem, o właściwym zachowaniu wobec duetu człowiek – pies przewodnik;
- Rozsyłanie materiałów informacyjnych nt. działalności Fundacji;
- Prowadzenie kampanii jednoprocetowej na Facebooku.

### **III. Udział w pracach legislacyjnych i działania rzecznicze**

#### **1. Udział w liście mailingowej powołanej przez Kongres Osób z Niepełnosprawnościami**

Kongres Osób z Niepełnosprawnościami powołał listę mailingową "Za niezależnym życiem". Dzięki uczestnictwu w tej liście przedstawiciele Fundacji mieli okazję brać udział w wymianie informacji pomiędzy poszczególnymi organizacjami, jak również dzielić się poglądami na kształt przyszłego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

### **IV. Działanie na rzecz dostępności przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami**

#### **1. Działania na rzecz dostępności warszawskiej przestrzeni miejskiej.**

Fundacja Vis Maior aktywnie i regularnie angażuje się w prace Branżowej Komisji Dialogu Społecznego ds. Niepełnosprawności, w tym w prace istniejącej przy niej grupy, która zajmuje się dostępnością przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami. Prezes Fundacji Vis Maior brała udział w jej pracach jako członek prezydium.

#### **2. Udział Fundacji Vis Maior w projekcie PFRON "Szkolenia dla pracowników sektora transportu zbiorowego w zakresie potrzeb osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami"**

Prezes Zarządu Fundacji Jolanta Kramarz świadczy usługi eksperta – członka Grupy Doradczej w ramach tego projektu.

W okresie sprawozdawczym spotkania obejmowały konsultację wniosków i rekomendacji, płynących z badań przeprowadzonych w środowiskach: osób niepełnosprawnych oraz środowiskach związanych z transportem kolejowym i kołowym.

Realizatorzy projektu wraz z grupą doradczą opracowali standardy, dotyczące:

- informowania i komunikowania się oraz standardu pomocy w podróży;
- badań (pracowników transportu i podróżnych) ;
- szkoleń (pracowników transportu w zakresie potrzeb podróżnych ze specjalnymi potrzebami).

W roku sprawozdawczym odbywało się również testowanie wdrożonych standardów.

### **3. Działania na rzecz dostępności elektronicznej**

W okresie sprawozdawczym Członek Zarządu Fundacji Jerzy Dżoga był zaangażowany w działania na rzecz dostępności elektronicznej w ramach Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji.

### **4. Udział w webinarium organizowanym przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych**

Spotkanie dotyczyło problemu, w jaki sposób projektować miejsca w środkach transportu, aby ułatwić podróżowanie pasażerom i ich czworonożnym towarzyszom, w tym psom przewodnikom.

Szczególną uwagę zwróciliśmy na uprawnienia i dokumenty psa asystującego w transporcie, a także na sprawy związane z problemami i wypadkami z psami asystującymi.

### **5. Pismo do Premiera w sprawie szczepień osób z niepełnosprawnościami**

Dystans, dezynfekcja, maseczki to trzy wskazania dla Polaków, które zwiększają ich bezpieczeństwo w czasie pandemii, a jednocześnie to zasady, z których przestrzeganiem mają problem osoby z niepełnosprawnością. W związku z taką sytuacją wystosowane zostało pismo do premiera Mateusza Morawieckiego, w którym znalazł się apel o włączenie osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności do pierwszej grupy Narodowego Programu Szczepień.

Pismo zostało napisane przez Prezeskę Fundacji Vis Maior Jolantę Kramarz, a wysłane przez Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych.

### **6. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań – interwencja w sprawie dostępności aplikacji przeznaczonej do samospisu internetowego**

1 kwietnia 2021 roku rozpoczął się Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Jedną z jego form był samospis internetowy. Niestety pierwsza wersja aplikacji samospisowej nie do końca spełniała standardy dostępności cyfrowej. W związku z tym interweniowaliśmy w Głównym Urzędzie Statystycznym o jej poprawienie. W odpowiedzi na nasze pismo otrzymaliśmy obietnicę zmian, które ostatecznie zostały wdrożone w połowie czerwca.

### **7. „Niewidomy w wielkim mieście” - webinarium online dla pracowników Citybanku**

3 grudnia 2021 r. uczestniczyliśmy w webinarium online dla pracowników Citybanku. Reprezentowała nas Magdalena Raczyńska, a motywem przewodnim spotkania był „Niewidomy w wielkim mieście”.

Spotkanie podzielone było na kilka części.

W pierwszej z nich opowiedzieliśmy o działalności Fundacji.



Kolejne poruszały tematy takie jak: Dlaczego osoby niewidome wybierają duże miasta? Jakie możliwości daje życie w mieście – nauka, rozwój pasji, zainteresowań, praca? Co ułatwia, a co utrudnia poruszanie się osobom niewidomym? Co pomaga w samodzielnym prowadzeniu gospodarstwa domowego?

Na koniec przyszła pora na przekazanie wskazówek dotyczących obsługi klienta z dysfunkcją wzroku.

Przez cały czas trwania spotkania jego uczestnicy wykazywali dużą aktywność i chętnie zadawali pytania.

## **8. Webinarium dla Związku Powiatów Polskich**

Z okazji Światowego Dnia Osób Niepełnosprawnych, tj. 3 grudnia 2021 roku, Związek Powiatów Polskich i Fundacja Vis Maior zorganizowały bezpłatne półtoragodzinne webinarium pt. „Dostępność w pigułce”.

Spotkanie prowadzili eksperci z wieloletnim doświadczeniem: Jolanta Kramarz - Prezeska Fundacji Vis Maior oraz Mateusz Ciborowski - ekspert do spraw dostępności.

Szkolenie skierowane było do przedstawicieli powiatów, których strony internetowe zgodnie z przepisami prawa powinny być dostępne.

Agenda spotkania obejmowała:

- Otwarcie webinarium;
- Informacja na temat działalności Fundacji Vis Maior;
- Odbiorcy dostępności;
- Prawo a dostępność;
- Dostępne cyfrowo treści – (Word, PDF), alternatywa dla skanów;
- Prosty język;
- Informacja w tekście łatwym do czytania dla osób z niepełnosprawnością intelektualną – Easy to read (ETR);
- Prezentacja czytnika ekranu, czyli praktyczne ukazanie jak niewidomi widzą nasze strony internetowe;
- Pytania / dyskusja.

Nasz webinar cieszył się dużym zainteresowaniem.

## **V. Obecność w mediach**

Fundacja Vis Maior dba o dobre kontakty z mediami. W jej odczuciu odgrywają one niezwykle ważną rolę w kreowaniu pozytywnego wizerunku osób niewidomych i słabowidzących oraz promowaniu ich aktywności. Fundacja szczególnie ceni sobie obecność

spraw osób z dysfunkcją wzroku w mediach, ponieważ wiedza społeczeństwa o rzeczywistych możliwościach i potrzebach takich osób jest wciąż jeszcze znikoma.

Fundacja Vis Maior była obecna w następujących mediach ogólnopolskich i lokalnych:

1. Telewizja: TVP3 Warszawa, TVP2, TVP ABC, TVN, TVN24;
2. Radio: Radio Plus, Antyradio, Program Trzeci Polskiego Radia;
3. Serwisy internetowe: wartowiedzec.pl, niepełnosprawni.pl, publicystyka.ngo.pl, Portal zdrowia psa i kota;
4. Czasopisma: Zwierciadło, kwartalnik Pies.

## **VI. Uchwały Rady i Zarządu Fundacji Vis Maior**